

Във втората част се изследва управлението на собствения капитал на банките, а третата част е посветена на изследване на управлението на привлечените ресурси на банката.

От изследването, може да се заключи следното:

- първо, както е известно, дейността на търговските банки у нас се регламентира от Закона за кредитните институции. По силата на чл. 2, ал. 5 от ЗКИ, само банка може да извършва публично привличане на влогове или други възстановими средства, да извършва безналични преводи и други форми на безналични плащания, като акредитив и инкасо, да издава и администрира средства за плащане като електронни платежни инструменти, пътнически чекове и да приема ценности на депозит. Публично привличане на влогове или други възстановими средства по смисъла на закона е приемането на влогове или други възстановими средства от повече от 30 лица, които не са банки или други институционални инвеститори. Банката не може да извършва по занятие други дейности извън посочените в чл. 2, ал. 1 и ал. 2 от ЗКИ, освен когато това е необходимо във връзка с осъществяването на дейността ѝ или в процеса на събиране на вземанията си по предоставени кредити. За разлика от ЗБ, в ЗКИ изрично се предвижда, че банката може да създава или да придобива дружества за извършване на спомагателни услуги.

Орган, който следи за спазването на банковото законодателство у нас е БНБ. Всяка банка, лицензирана в Република България, която възнамерява да упражни за първи път правото си да извършва директно дейност на територията на друга държава-членка, трябва да уведоми БНБ за намеренията си, като посочи услугите, които възнамерява да извършва на територията на приемащата държава. Законът за Българската народна банка възлага на централната банка и други отговорности във връзка с регулирането и осъществяването на надзор върху банковата система в страната, поддържането на нейната стабилност и защита интересите на вложителите. Сред основните инструменти за постигането на тези задачи е провежданата от БНБ лицензионна политика, чиято основна цел е да осигури допускането на банковия пазар само на такива нови участници, чието качество, опит, конкурентоспособност и принос за развитието на банковото посредничество не подлежат на съмнение.

Особено внимание се обръща на акционерната структура на бъдещата банка. Липсата на ясно обособено ядро от акционери с квалифицирано участие, базирано върху сериозен капиталов ангажимент и стабилна перспектива за собствения им бизнес, доказана и чрез лесен достъп до банковото кредитиране, ще се разглежда като

потенциален акционерен проблем в бъдещата банка. Високи критерии се проявяват по отношение на акционерния капитал на заявителя. Покритието само на минималните законови изисквания, отчитайки неизбежните загуби, възникващи при започването на каквато и да е стопанска дейност, ще бъде разглеждано като потенциален риск.

Специфични изисквания, свързани с банковите капитали се определят с Наредба № 8 за капиталовата адекватност на банките. Отнасят се както за собствения капитал на банките като обща съвкупност, така и за съставлящите го елементи: основен капитал, резерви, финансов резултат /печалба/.

Минимално необходимият внесен капитал при учредяването на банка не може да бъде по-малък от 10 милиона лева. Вноските до този минимално необходим капитал може да са само парични. Той трябва да бъде не само записан, но и внесен изцяло. Изискването се прилага при учредяването на банката – издаване на разрешение /лиценз/ на банката. Според Наредба №8 за капиталовата адекватност, всяка банка трябва да разполага с по всяко време с със собствен капитал не по-малък от 10 милиона лева, което обаче включва освен основния капитал, а и резервите и финансовия резултат. Други важни изисквания са:

Р Издадените от банката акции са само поименни, като всяка акция дава право на един глас;

Р Местно или чуждестранно лице, както и свързани лица не могат без предварително писмено разрешение на БНБ да придобият пряко или косвено акции в местна банка, които им осигуряват 10 или повече от 10 на сто от акциите с право на глас.

Р Лицата, записали пряко или косвено 3 и над 3 на сто от акциите с право на глас, представят писмени декларации относно произхода на средствата, с които са платени вноските срещу записаните акции, за платените от тях данъци през последните пет години и за това, че средствата не са заемни.

Изискванията за капиталова адекватност на банките са по-строги от възприетите стандарти от Базелският комитет за банков надзор. Наредба № 8 за капиталовата

адекватност на банките постави по-високи изисквания пред търговските банки. Наредба №9 за оценка на рисковите експозиции на банките и за формиране на провизии за покриване на риска от загуби възприе по-рестриктивни принципи по отношение на активните банкови операции. Първо, на класифициране и провизиране подлежат не само кредитите, но и другите вземания на банката. Второ, банките да отделят провизии в указания в наредбата размер независимо дали печалбата преди облагане покрива тези разходи.

Начин на формиране на привлечен банков капитал е чрез депозити. Възможностите на депозитната емисия може да се обясни по следния начин: границата на банковия кредит произтича от възможностите, които се дават на банките от мултипликатора за "създаване" на пари. Кредитният мултипликатор показва колко пъти може да се увеличи първоначалният депозит чрез многократното използване на едни и същи парични единици като средство за обращение при плащания между стопанските звена и в резултат на междубанковите операции. Той определя на практика границата на банковия кредит. При предоставяне на кредити bankerите не могат и не трябва да мислят за всички ефекти от банковата дейност. Те имат свобода в кредитната си политика и в рамките на определените им лимити и други юридически и икономически ограничения даването на кредити се основава на изискването да се решава текущо дилемата "рентабилност- ликвидност" на банките. Крайният ефект от предоставянето на кредити се наблюдава и регулира от централната банка.

Депозитите, като основен пасив на банките, постоянно се променят. Познати са около пет начина за мобилизиране на депозити от банките:

Р от други банки при безкасовите разплащания;

Р чрез внасяне на налични пари от клиентите:

Р при предоставяне на кредити;

Р при операции на открития пазар, свързани с покупко-продажба на държавни ценни книжа;

Р с рефинансирането на търговските банки от централната банка.

Всяка банка трябва да следи ежедневно по балансовия си отчет за растежа на депозитите, в т. ч. и за източниците на този растеж. Различните източници влияят разнопосочно върху паричното предлагане и банковата система. Когато банките увеличават депозитите си при осъществяването на безкасовите разплащания помежду си, общият размер на депозитите на банковата система не се променя. В случая депозити от една банка се прехвърлят в друга банка. Това се вижда от следния пример:

Баланс на банка А

Баланс на банка Б

Резерви

Депозити

Резерви

Депозити

Консолидиран баланс на банковата система

Резерви - без промяна

Депозити - без промяна

При клиринговите разплащания между банките депозитите и резервите от една банка

се прехвърлят в друга банка.

При внасяне на налични пари в дадена банка се увеличават не само резервите и депозитите в тази банка, но и в банковата система като цяло. Тази операция не влияе върху размера на резервите и депозитите на други банки. Независимо от това общото парично предлагане не променя обема си. Променя се само неговата структура. Намаляват се наличните пари и се увеличават парите по сметка:

При предоставяне на кредити банките могат, както е известно, да си увеличават депозитите. В този случай те увеличават както активите си - позиция "Кредити", изразяваща отпускане на кредити на техни клиенти, така и пасивите - позиция "Депозити". Прехвърлянето на заема по разплащателната сметка на кредитоискателя предизвиква увеличаване на депозитите и в кредитиращата банка, и в банковата система като цяло. Тази операция не предизвиква промени в размера на депозитите в други банки. Тя ще предизвика увеличаване на депозитите и впоследствие и на резервите в други банки само ако предоставеният кредит се използва за извършване на плащане към контрагенти на кредитоискателя, обслужвани от тези банки. В рамките на предоставените кредити не само се увеличават депозитите в банковата система като цяло, но нараства и паричното предлагане.

На организирания от централната банка пазар на депозити се преразпределят резервите между банките. По този начин се създава необходимото условие -наличие на излишни резерви за увеличаване на депозитите при кредитирането.

Нови депозити всяка банка може да си набави и чрез операциите на открития пазар, осъществявани от централната банка. При покупката и продажбата на държавни ценни книжа от и па населението централната банка постига два резултата: увеличава и депозитите, и резервите на банковата система.

Общото количество на новите депозити се определя от следните фактори:

P от равнището на задължителните резерви;

Р от обема на новите резерви:

Р от начина на използване на предоставените кредити - наличен или без-касов (безналичен).

Върху размера на депозитите и следователно върху възможностите на банките да разширяват доходоносните си активни операции влияят и следните фактори:

Р увеличаване на количеството на наличните пари;

Р разширяване на излишните резерви;

Р нарастване на размера на спестовните и срочните депозити.

С увеличаване размера на предоставяните кредити, както и с нарастване на доходите на физическите и юридическите лица се забелязва тенденция на нарастване на количеството налични пари, намиращи се извън банките. Освен това търсенето на налични пари има и известни сезонни колебания. Преди празници количеството им нараства, а след празниците намалява. Наличните пари се връщат в търговските банки, а чрез тях в централната банка.

Образуването на значителни по размер срочни депозити, както и особено на евровалутни пасиви главно през периоди на увеличаване на предлагането на пари се извършва поради обстоятелството, че по тези депозити се плащат по-високи лихвени проценти.

В разработката, ще се изследва структурата на капиталите на ТБ ЦКБ АД.

Основният източник на привлечени средства за ЦКБ АД са привлечените средства от други депозанти - граждани и нефинансови институции /НФИ/. Техният дял е 98 %, като нарастването спрямо 2006 г. е над 40 %.

Това означава:

Р че голям брой потребители считат банката за достатъчно надеждна институция, за да й поверят средствата си;

Р че банката предлага добра маркетингова управленска политика, за да може да преодолее конкуренцията на банковия сектор и да привлече депозанти;

Р че банката може да разчита на повече депозитни средства, които да използва за инвестиции или кредитиране.

През 2007 г, собственият капитал на банката е на обща стойност 211,345 хил.лв. Нарастването на собствения капитал спрямо 2006 г., е с над 81 %. Причините са извършеното увеличение на капитала на банката, чрез емитирането на 10 394 313 броя обикновени акции на емисионна стойност от 7,20 лева и формираната през 2007 г. печалба

На следващата таблица е представена информация по отношение на привлечените средства по видове валути и информация за разходите за лихви:

таблица 1. Привлечени средства на банката по видове валута за 2007 г

Наименование

Общо

Левове

Евро

Други

валути

Разходи за лихви

Привлечени средства

1348672

814312

445607

88753

34100

Кредитни институции

14395

14046

334

15

1234

Депозити

373

39

334

0

5

Репосделки

14007

14007

0

0

90

Краткосрочно финансиране

0

0

0

0

1139

Дългосрочно финансиране

15

0

0

15

0

Институции, различни от кредитни

647021

492441

121797

32783

10776

Депозити

639983

485403

121797

32783

10605

Репосделки

0

0

0

0

0

Краткосрочно финансиране

0

0

0

0

0

Дългосрочно финансиране

7038

7038

0

0

171

Граждани и домакинства

687256

307825

323476

55955

21787

Подчинен срочен дълг

0

0

0

303

Дългово-капиталово (хибридни) инструменти

0

0

0

0

0

От таблицата е видно, че депозитите в евро заемат преобладаващ дял от депозитната база. Като недостатък на банковото предлагане се отчита липсата на депозити в друга валута.

Значението на депозитите при установяване на ликвидността на банката е както следва:

таблица 2. Ликвидност на банката

ПОЗИЦИИ

Общо

На виждане

до 7 дни

8 дни до 1 месец

Над 1 месец до 3 месеца

Над 3 месеца до 6 месеца

Над 6 месеца до 12 месеца

Над 1 година

ПАСИВИ

Депозити от централни банки

0

0

0

0

0

0

0

Депозити от кредитни институции

388

0

373

0

0

15

0

Депозити от други, различни от кредитни институции

1334277

709834

243009

131076

119581

119786

10991

СУМА НА ПАСИВИТЕ (изходящ поток)

1349260

724429

243382

131076

119581

119801

10991

Депозити от кредитни институции -относителен дял

0.0287565

0

0.1533

0

0

0.0125

0

Депозити от други, различни от кредитни институции -относителен дял

98.8895395

97.985

99.847

100

100

99.987

100

Коефициент на ликвидните активи (КЛА)

42.61

Коефициенти за ликвидност по падежни интервали (КЛПИ)

105.8

56.04

16.83

13.77

20.29

135.6

Както е видно, изследваната банка има висока ликвидност, което зависи от приетите от нея депозити и предоставени кредити.